

Grafik

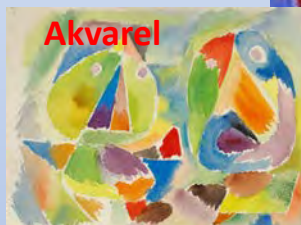
Maleri

Keramik

Skulptur

Akvarel

ASGER JORN (1914-1973)

DANSK BILLEDKUNSTNER OG MULTI-GENI:

MALER, GRAFIKER, KERAMIKER, SKULPTØR, MUR- OG RUMKUNSTNER,
ORGANISATOR, PRODUKTIV FORFATTER, FOLKEKUNST-ENGAGERET,
NYTÆNKER, INTERNATIONALIST, KUNSTSAMPLER OG MUSEUMSSTIFTER

Foredrag af

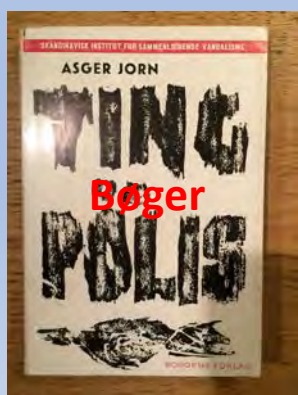
Claus Helweg Ovesen, biolog-magister, kunstelsker, AJ-beundrer!

(De-) collage

Rumkunst

Bøger

Claus Helweg Ovesen

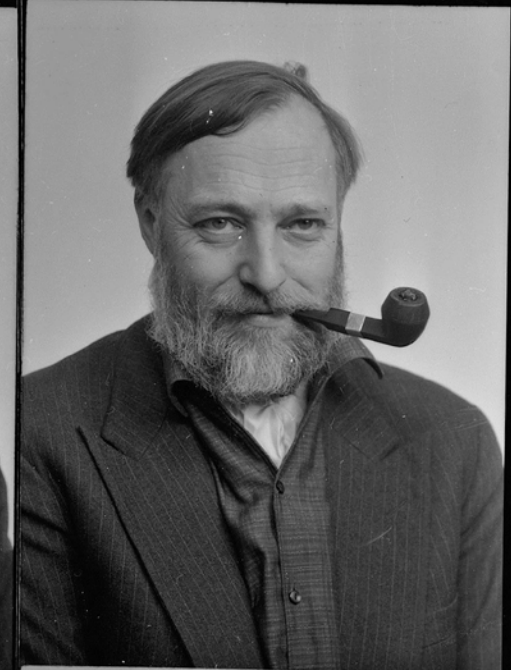
- Født 9/5-1945
- Cand.scient. i biologi 1970
- Videnskabelig assistent for Naturfredningsrådet 1970
- Ansat indenfor statslig naturfredning indtil 2002 – med afstikkere til Vestsjællands amt, Malmöhus län og Fyns statsskovdistrikt
- Ansat i Kalundborg Museum og Hvidebæk kommuner 2002-2007 vedr. Tissø og Åmosen som *naturpark* el. nationalpark
- Ansat på Roskilde Universitet ved Åmoseprojekt 2007-2009; stadig tilknytning til Center for Natur- og Nationalparkforskning, INM, RUC

Billedkunst

- Interesse siden gymnasietiden først i 1960'erne; det begyndte med van Gogh
- Arbejde med *guldaldermalere og deres motiver* fra 1982, først Lundbye og P.C.Skovgaard i Vestsjælland – siden mange andre malere i hele Danmark og enkelte andre lande. Artikler om emnet i bl.a. Naturens Verden
- Underviser vedr. natur- og *kunstemner på Folkeuniversitetet* i Kbh. fra 2003
- Bestyrelsesmedlem i *Roskilde Kunstforening* 1986-2012: rejseleder, foredragsholder vedr. div. emner indenfor billedkunst, arr. udstillinger
- Kunstformidler i foren. *L.A.Rings Venner* i Roskilde 2015-
- I styregruppe for kunstprogram til *Nationalpark Skjoldungernes Land* 2017-
- *Foredragsholder* vedr. kunstemner i div. oplysningsforbund, naturfrednings- og kunstforeninger

Jorn x8 fra 1960'erne

En mand – mange udtryk
(her dog mest for sjov!)

Foredrag: Asger Jorn 1914-1973

1. Jorns *livsforløb i hovedtræk*
2. Tidlige (*figurative*) værker
3. *Surrealisme* i 1930'erne
4. *Didaska*-billederne fra 1940'erne
5. Hovedperson i *CoBrA* 1948-51
6. Stifter af *Silkeborg Kunstmuseum*, nu Museum Jorn
7. *Spontan abstrakt* i de senere værker
8. *Internationalt gennembrud*
9. Samarbejde om *gobeliner* med den franske maler og væver *Pierre Wemaëre*
10. *Nordisk folkekunst* – Skandinavisk Institut for Sammenlignende Vandalisme
11. Litterært *forfatterskab* vedr. samfundsforhold og billedkunst
12. Et hovedværk: maleriet *Stalingrad*
13. Store inspiratorer: *Picasso* og *Edvard Munch*
14. Flere vigtige værker indenfor *mur- og rumkunst*; bl.a. *kæmperelief* på Århus Statsgymnasium
15. Jorns *modifikationer* (af andres malerier)
16. *Keramik, grafik og decollage (afrivningsbilleder)* er alle *vigtige* virkefelter for Jorn ved siden af maleriet
17. Jorns betydning, forsøg på sammenfatning

1. Livsforløb i hovedtræk

1914-1932

Asger Oluf Jørgensen (senere Jorn) blev født den 3. marts 1914 i Vejrum i Vestjylland. I 1929 flyttede far femårig **seminarieuddannelse**. Nær Silkeborg boede [syndikalisten Christian Christensen](#). Bekendtskabet perioder var Jorn medlem af [Danmarks Kommunistiske Parti](#).

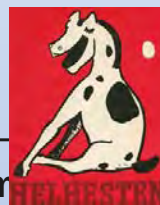
1932-1945

Efter seminariet var Jorn klar over, at han ønskede at **leve og arbejde som kunstner**, og han tog til Paris. Impulserne fra Léger og det kunstneriske miljø i Paris blev bestemmende for Jorns senere udvikling.

Sammen med andre kunstnere og arkæologen [P.V. Glob](#) udgav Jorn i 1940 et tidsskrift. Det fik navnet [Hel](#)

1946-1952

I efteråret 1946 ændrede AOJ sit efternavn til **Jorn**.

Sommeren 1948 tog Jorn ophold på den lille ø [Hjarnø](#) i Hjo. Sammen med bl.a. Bille og [R. Dahl](#) og Helhesten, affattede han en **programerklæring om samarbejde med andre kunstnere i Europa** og kan

Om efteråret vendte Jorn tilbage til Paris, hvor han deltog i en kunstnerkonference. Han sluttede sig sammen med [Christian Dotremont](#). Sammen fik de bl.a. hollænderne [Karel Appel](#), [Constant Nieuwenhuis](#) og [Corneille](#) med. Dette initiativ fik navnet [COBRA](#): **CO**penhague, **BR**uxelles og **AM**sterdam (1948-51).

I april 1951 fik Jorn **alvorlig tuberkulose**. Med hjælp fra sine venner vendte han tilbage til Silkeborg Tuberkulosesanatorium. Opholdet blev på 1½ år.

1953-1963

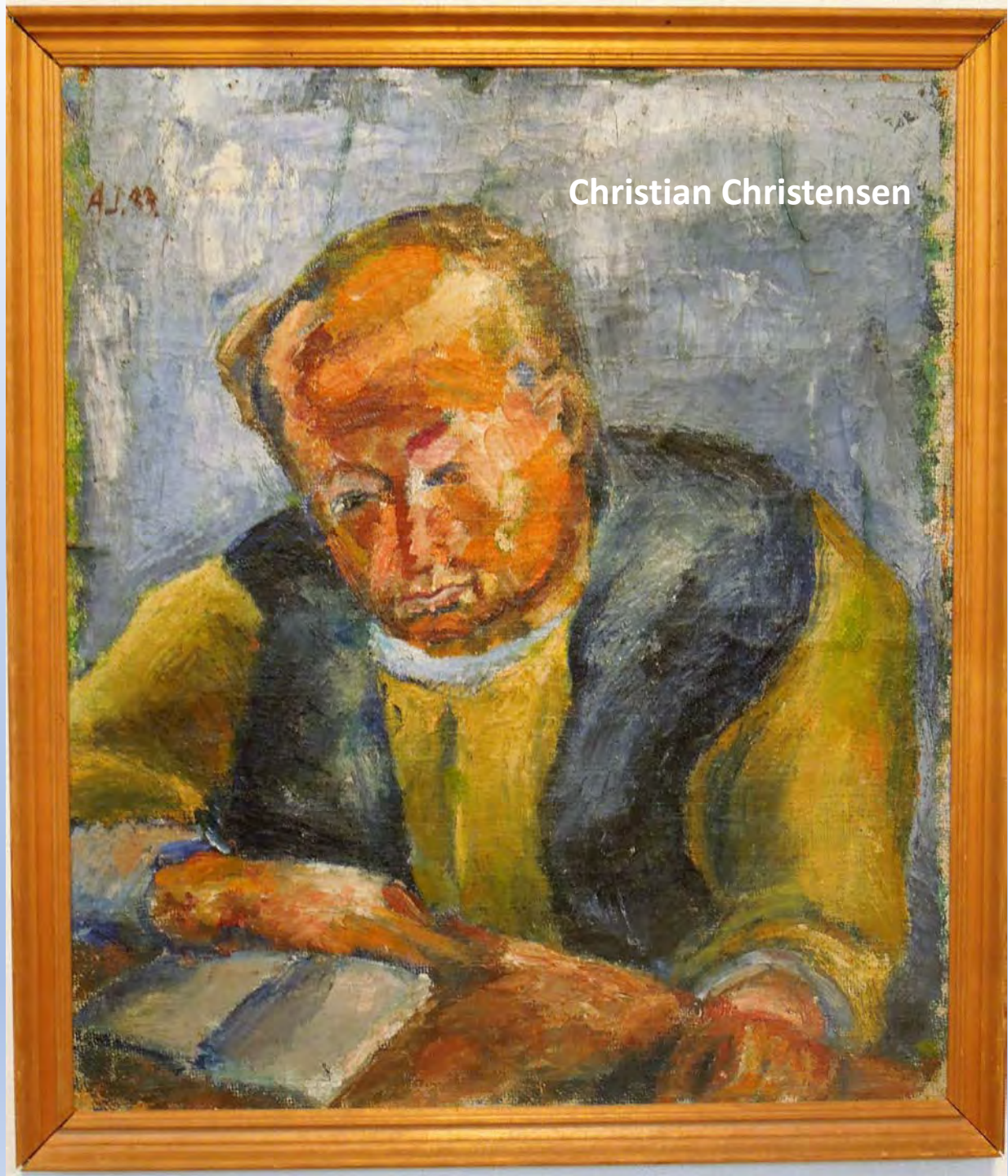
Silkeborgs lokale, kulturhistoriske museum betalte **pottemager Knud Jensen i Sorring** 2000 kr. for at arbejde for Jorn i nogle uger, mod til gengæld at kunne vælge 30 af de bedste keramiske værker til museet. De skulle blive grundstammen i en moderne kunstsamling, skabt af Jorn i Silkeborg (ca. 5.500 værker). I september 1953 forlod han Danmark med sin hustru og deres fire børn.

Jorn og familien drog videre og slog sig ned i keramikbyen [Albissola](#) nær **Genova**. I en af byens keramiske fabrikker arbejdede Jorn med mange kunstnere fra forskellige lande.

2. Tidlige figurative malerier fra først i 1930'erne

Bakker ved Sminge

Christian Christensen

I begyndelsen af 1955 tog Jorn til Paris, hvor han købte et loft at bo i med familien. Fremover tilbragte Jorn sommermånederne i Albissola, hvor han senere købte hus, og vintrene i Paris.

I 1956 begyndte han på sit største maleri: [Stalingrad](#), *stedet som ikke er eller: Modets gale latter*. Han arbejdede på det helt frem til 1972.

I sommeren 1959 arbejdede han i Albissola på et **3 m højt og 30 m langt relief i keramik til Århus Statsgymnasium, bestilt af [Statens Kunstfond](#)**. Samtidig påbegyndtes i Paris – også til gymnasiet - et **14 m langt vægtæppe "Den lange rejse"** af P. Wemaëre og ham selv.

Jorn tog en gammel plan op om en storstilet præsentation af oldnordisk kunst i bogform. Resultatet blev et arkiv indeholdende over 25.000 foto-optagelser udført af den franske fotograf [Gerard Franceschi](#). Jorns tanke var, at arkivet skulle udvikle sig til et center for studier i gammel nordisk kunst: **Skandinavisk Institut for Sammenlignende Vandalisme (SISV)**. I 1965 måtte han opgive SISV-projektet, men fik senere udgivet flere bøger om udvalgte emner.

1964-1973

I 1964 kom Jorns første [retrospektive](#) udstillinger i Basel, Amsterdam og på [Louisiana](#).

Jorn afslog i et telegram at modtage [Guggenheimprisen](#).

Den engelske universitetslektor og kunstsamler [Guy Atkins](#), som Jorn havde mødt i London i 1956, begyndte at samle materiale til en komplet fortegnelse over Jorns malerier.

Jorn deltog i en kulturkonference i Havana i Cuba, og i den forbindelse blev billedet Stalingrad udstillet. I stedet for at deltage i diskussionerne **malede Jorn på væggene i en nationaliseret bank**.

Han udstillede nu regelmæssigt på gallerier i München, København, London, New York og Milano.

Han købte også hus på **Læsø** og levede nu sammen med den langt yngre [Nanna Enzensberger](#). I 1971 fødte hun en søn (Ib J.).

I sommeren 1972 arbejdede Jorn i Albissola på en række lerskulpturer, der blev støbt i bronze.

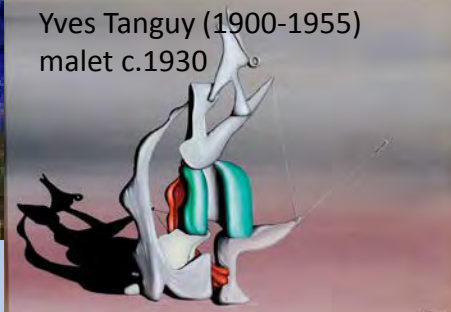
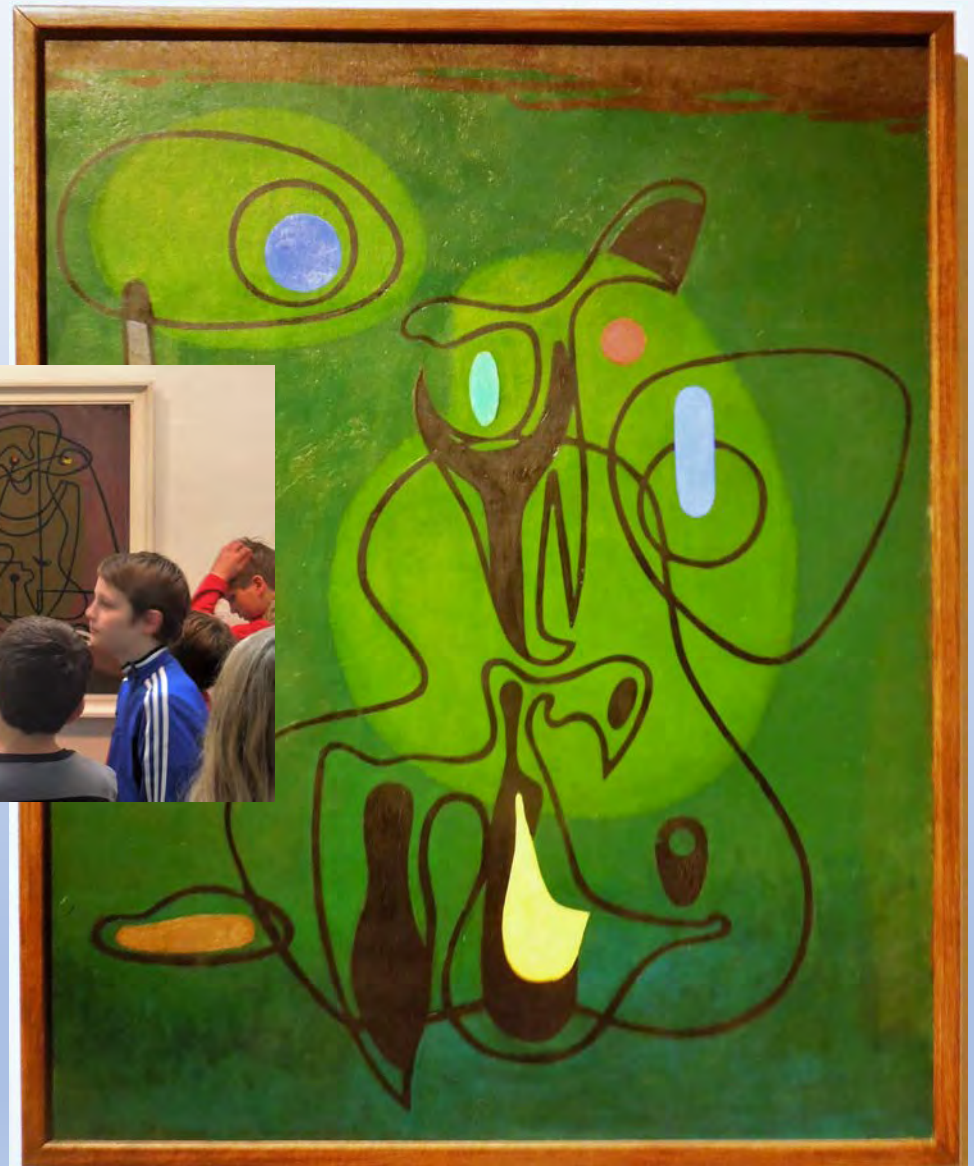
I januar 1973 blev han indlagt på Århus Kommunehospital med lungekræft.

I begyndelsen af april tog han til Albissola, hvor han bekræftede, at han ville **overdrage sit hus til byen**. Samtidig sørgede han for, at hans ven Umberto Gambetta og dennes hustru kunne bebo huset, så længe de levede.

Jorn døde i Århus 1. maj 1973. Han er begravet på [Grötlingbo](#) kirkegård på Gotland.

3. I 1930'erne bliver Jorn **abstrakt surrealist**, hvor han allerede som 25-årig skaber værker af stor originalitet

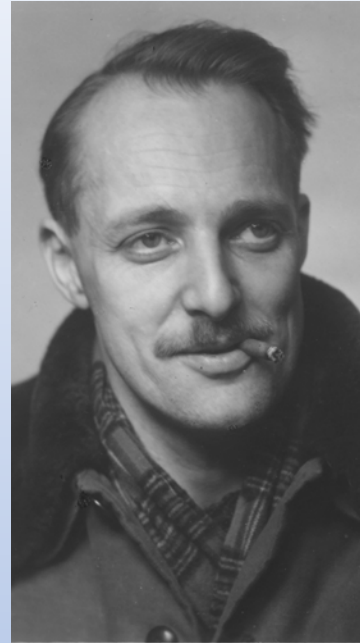

Yves Tanguy (1900-1955)
malet c.1930

Asger Jorn i 1930'erne – stadig noget surrealist, men stærkt på vej mod helt abstrakt udtryk

4. 1940'erne med krigsårene bliver kunstnerisk meget frugtbare – Jorn når også at være med i modstandskampen

AJ i 1940'erne – syv billeder fra **Didaska**-perioden

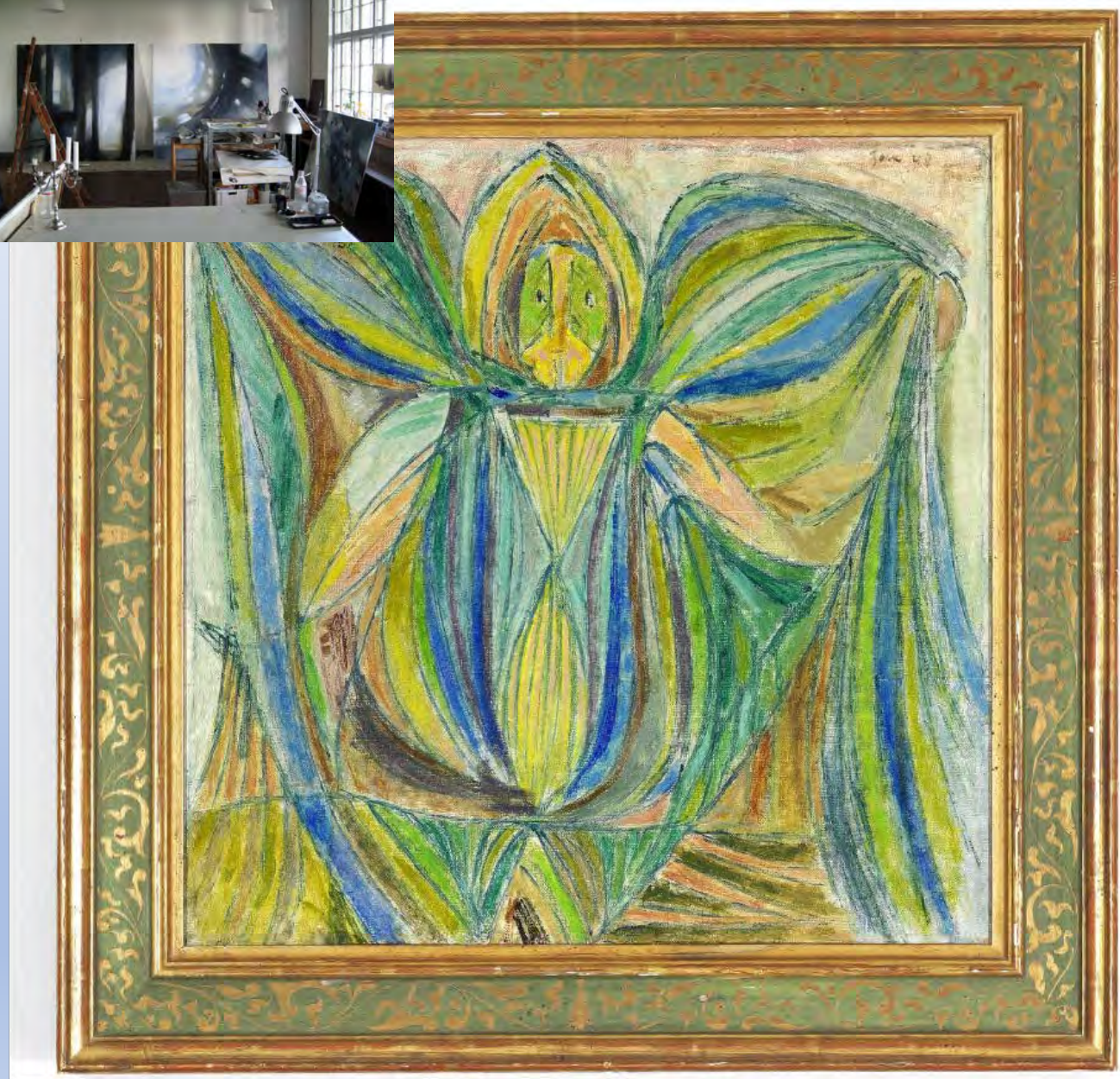
Hjarnø 1948. Privateje

Hjarnø i Horsens Fjord – ”Jorn ø”

Det er ikke meget kendt at Asger Jorn 1948 nød sommeren på Hjarnø efter sit ophold i Tunesien. Og ikke kun det: På Hjarnø skrev han en tekst, som senere betegnede som **"Hjarnø-deklarationen"**. Denne deklaration var samtidig stiftelsesdokument for det løse samarbejde i en kunstnergruppe, som kaldte sig selv CoBrA. Det var et akronym med de første bogstaver af de byer, kunstnere boede i, nemlig **C**openhagen, **B**ruuxelles og **A**msterdam.

Skolestuen på Hjarnø, hvor Jorn skrev og malede – i dag stadig i brug som atelier

Asger Jorn: Uden titel (Hjarnø). Sign. Jorn 1948. Olie på lærred. 52 x 52.

CoBrA-møde i Bregnerød-hytten 1949

Loftet er
bevaret på
Sofienholm

CoBrA-loftet i Bregnerød-hytten

Uden titel (Cobra fællesværk)

Asger Jorn, Corneille, Constant,

Erik Nyholm og Karel Appel

1949 Olie på lærred 42 x 62 cm

5. CoBrA 1948-51

Asger Jorns felt
i Cobraloftet, en
havfrue malet
med oliefarver

Cobra-biblioteket 1950

Jorn

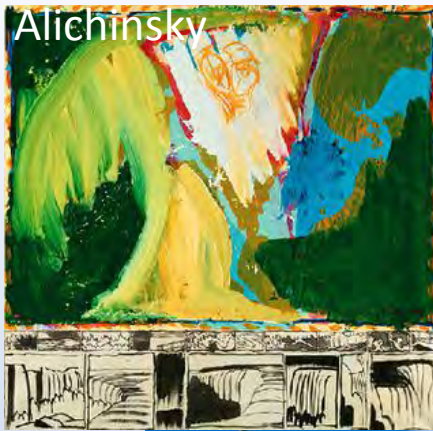
6. Museum JORN

af Jorn selv kaldet:

SILKEBORG KUNSTMUSEUM

*er også et **CoBrA-museum** med værker af mange af bevægelsens kunstnere ud over hovedskikkelsen ASGER JORN.*

Museet blev til på Jorns initiativ og grundstammen er hans donation af egne værker og andres, som han livet igennem havde samlet ved køb, bytte el. selv havde fået foræret.

ASGER JORN
DANMARK / DENMARK 1914-1973

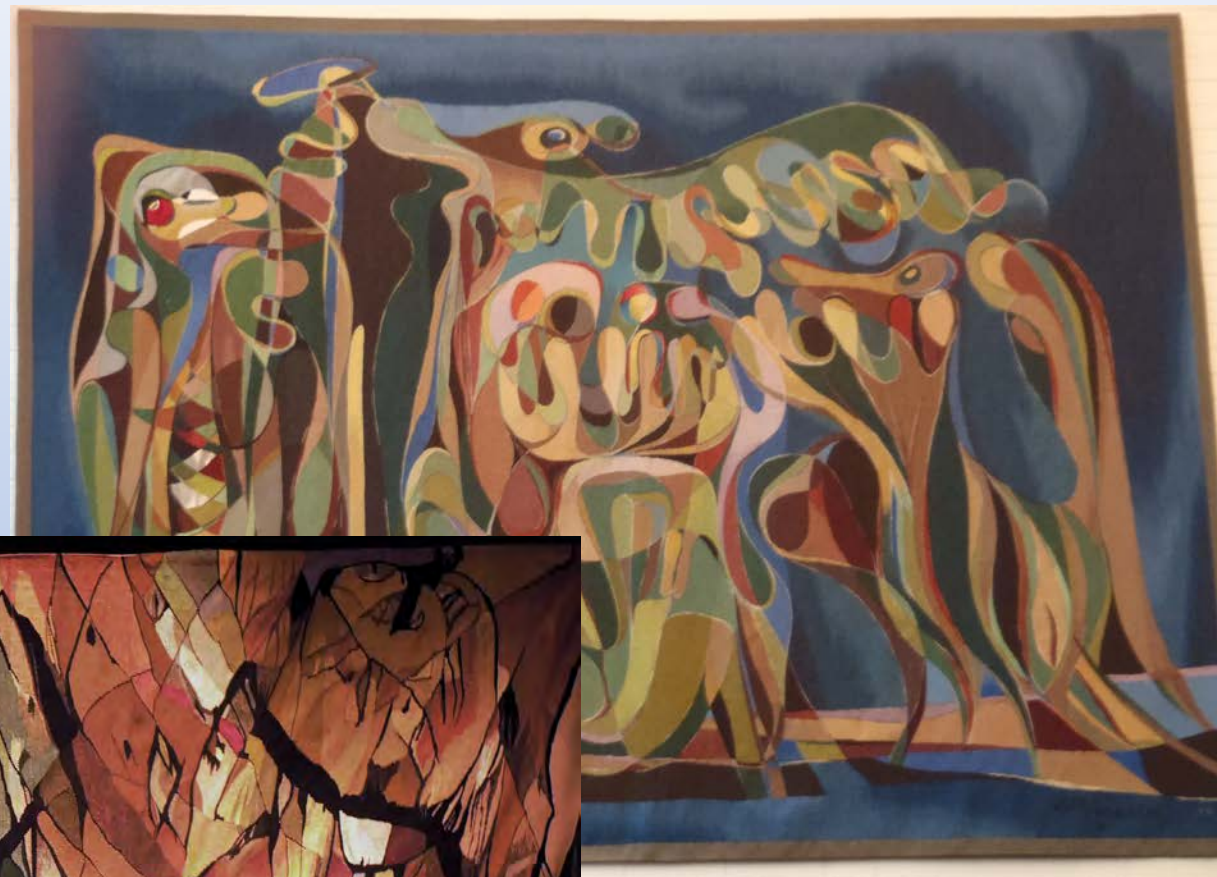
Dead Drunk Danes, 1960
Døddrukne danskere

Olie på lærred / Oil on canvas

Jorn fik tilbudt
Guggenheim-prisen
for dette værk, men
afslog at mod-
tage den

7. I 1950'erne bliver Jorn **spontan-abstrakt farvekunstner** og
8. bryder med disse billeder igennem **internationalt**

9. Frugtbart samarbejde med den
belgisk-franske **maler og væver** Jean Wemaëre

10. Jorn har også et ganske stort *samfundsmæssigt og kunstfilosofisk forfatterskab*; bl.a. et kæmpeprojekt vedr. *nordisk folkekunst*, som kun i mindre grad bliver realiseret. Som led heri opretter han Skandinavisk Institut for Sammenlignende Vandalisme

"I sin fornyende kunst og sine ideer søgte Asger Jorn ind til *folkekunstens* og dermed *folkets sjæl*." Gjorde han nu også det?

Billedark fra fotograferingerne med Jorns påtegninger vedr. beskæring m.m.

Asger Jorn & Sigurjón Ólafsson

Tveir samherjar - Two Comrades

Listasafn Sigurjóns Ólafssonar
Sigurjón Ólafsson Museum
Jorn og Sigurjon mødtes igen efter 28 år

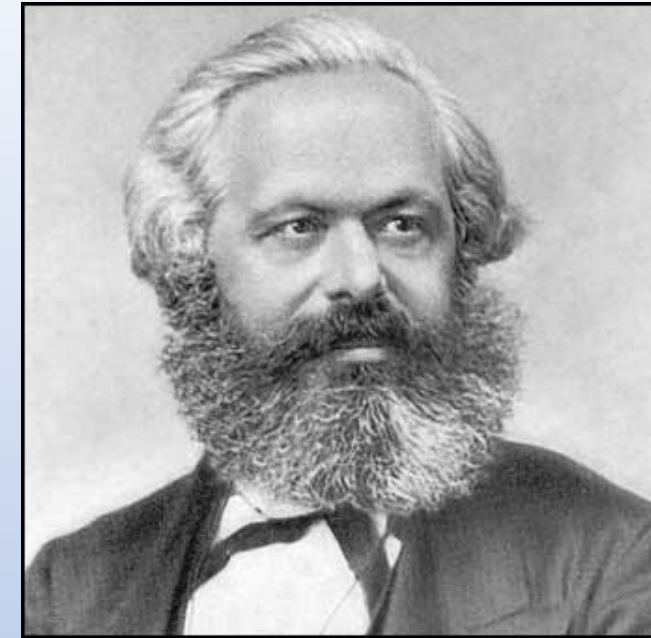
www.LSO.is

En nordisk forbindelse: Skandinaverne, sidst i 1930'erne. Venskab med Sigurjón Olofsson genoptaget ved Islands-besøg i 1967, hvor Jorn rådførte sig med ham vedr. sit store projekt med nordisk folkekunst.

Skandinaverne 1939

Sigurjón Ólafsson, Carl-Henning Pedersen, Erling Friis, Svavar Gunason, Henning Clante, Arne Johannessen, Else Alfelt, Erik Thommesen og Asger Jorn

11. Jorns ret store litterære
forfatterskab: samfundsforhold
og økonomi, samtidskunst og
nordisk folkekunst

12. Stalingrad – et hovedværk (Jorn-værket i Kulturministeriets kánon)

13. Picasso – en vigtig inspiration, som Jorn også mødte personligt.

Det samme gælder **Edvard Munch**, som han aldrig traf, men hvor der var en stor udstilling af hans billeder i Kbh. kort efter Befrielsen.

JORN

Picasso født 1881, Jorn 1914; begge døde i 1973
mødes 1947

Munch

Jorn

Jorn maler faun-hovedet – et hyppigt brugt Picasso-motiv – men han gør det med sin egen stil og farvebrug.

14. Jorn aktiv med mur- og rumkunst, (nogle gange som spontan improvisation):

Børnehave i Hjortøgade (sammen med andre CoBrA-kunstnere), Randers Kulturhus,
Aarhus Statsgymnasium, Birchs hus på Læsø, Nationalarkivet
i Havana, Casa Jorn i Albissola (Ligurien i NV-Italien)

*) Jorn er til politisk konference på Cuba, men vil hellere male end høre på, og det "går så ud over" et nationalt arkiv i en tidligere, nu nationaliseret bankbygning

I 1958-59 skabte Asger Jorn et 27 meter langt keramisk relief til forhallen på Århus Statsgymnasium. Først efter lange tovtrækkerier havde han indvilget i at tage imod udsmykningsopgaven fra Statens Kunstfond – han brød sig *ikke* om gymnasiets modernistiske, retlinede arkitektur af Johan Richter og Arne Gravers. Det tredelte relief, der består af 1.200 håndlavede fliser, viste sig at blive et interessant modspil til bygningens stramme linjer.

Jorn på Århus statsgymnasium ved sit færdige (kæmpe)værk

JORN arbejder i Albisola på keramisk relief med Vespa-scooter!

Et af jorns udkast til det kæmpestore relief

Statsgymnasiets moderne arkitektur
faldt ikke i Jørns smag. Udsmyknings-
opgaven krævede nogen overtalelse!

Studerterhue-kasser

Jorns hus:
Jorn Casa Museo
 i keramikbyen
ALBISSOLA i Ligurien

Planchen her er på det keramikværksted i Albissola, hvor det store relief blev fremstillet

I byens museum og bibliotek spiller Jorn er vigtig rolle

Jorn
i Havana
til politisk
konference

Jorn – Havana
SOM

- og maler på vægge-
ne i nationalarkivet

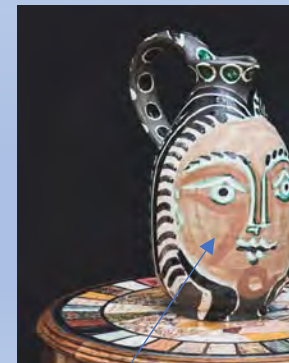
Bemærk palmerne

”Hirschbrunst im wilden Kaiser”

15. Nyt hos Jorn: *modifikationer*
(af andres – oftest mindre lødige - malerier)
Men den brølende kronhjort er jo også et godt motiv!

16. Jorn udvikler sig i Sorring fra at
lave Silkeborg-askebægre til at
blive en fremtrædende
keramisk skulptør

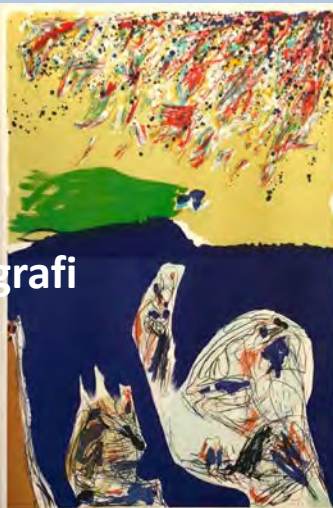

- her nok også med Picasso-inspiration

Jorn arbejder livet igennem med
16. grafik og decollage

Litho-grafi

ASGER JORN
DANMARK / DENMARK 1914-1973

Etudes et surprises, 1972
Studier og overraskelser
Studies and Surprises

Farvetræsnit / Colour woodcut

17.JORNs betydning – forsøg på sammenfatning:

- I det 20 årh. **DKs mest berømte maler** (sammen med Per Kirkeby, der beundrede Jorn). Er repræsenteret på en lang række internationale kunstmuseer, især med billeder fra 1950'erne og frem
- En af de vigtigste initiativtagere til **CoBrA-gruppen** med belgiske, hollandske og danske malere, som kan siges at have brudt den stærke franske dominans i billedkunst i det 20.årh.
- Interesserer sig altid meget for sine **kunstnerkollegers værker** og opbygger egen samling af betydeligt omfang
- Trods meget international livsførelse bevares tilknytning til barndommens og ungdommens **Silkeborg**, og her stifter Jorn **Silkeborg Kunstmuseum** (Mus.Jorn) med en grundstamme af værker af Jorn o.a. fra hans samling
- Silkeborgegnens **keramik**tradition medfører, at Jorn tager denne kunstart op og både i Sorring og i Albissola udfører Jorn meget væsentlige, keramiske arbejder
- Arbejder **grafisk** med især litografi (stentryk) og farvetræsnit – også med fremragende resultat
- Skaber også mange ”afrivningskunstværker, ”**decollager**”
- En gruppe værker – ofte med humoristisk tilsnit – er **modifikationerne**, hvor Jorn maler videre på trivial-malerier med både landskaber og personer
- Meget engageret i dokumentation af **nordisk folkekunst** tilbage fra vikingetid og tidlig middelalder. Store (kun delvis realiserede) bogprojekter og etablering af **Skandinavisk Institut for Sammenlignende Vandalisme**
- Både i keramik, gobelin og direkte bemaling af vægge er Jorn nyskabende **mur- og rumkunstner**
- Har et ganske omfattende **forfatterskab** vedr. både samfundsforhold, folkekunst og professionel kunst

"Unter Flügelschlag der Swane"
et sent hovedværk

Tak fordi I hørte på
– nogen spørgsmål?

Jorn samarbejdede med P.V.Glob (senere rigsantikvar) om udgivelser fra
Skandinavisk Institut for Sammenlignende Vandalisme
men kunstnerens og videnskabsmandens synspunkter kom efterhånden til at divergere en del.
På et tidspunkt var det tanken at udgive **32 bind med fotooptagelser og tekst** vedr.
nordisk folkekunst

JORN oa CoBrA-maleres
dekoration af
børnehaven i Hjortøgade
i 1940'erne

Asger Jorn – *altid eksperimenterende* – her som lommelygte-lystegner!

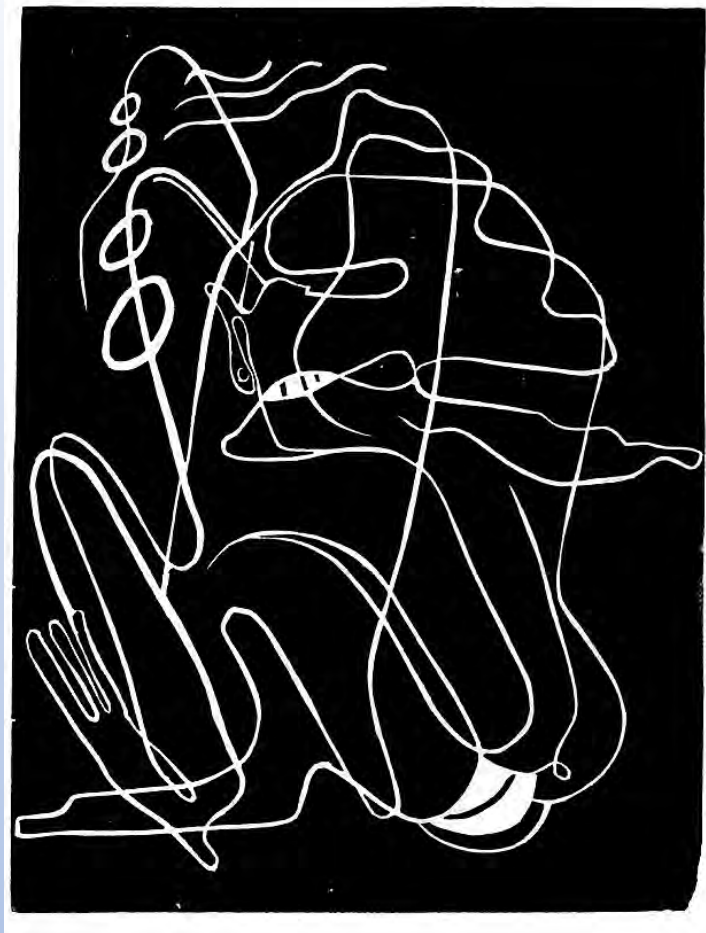
Stalingrad er det suverænt største af Jorns malerier, og det han brugte mest tid på at udføre (1957-1972). Det begyndte som et abstrakt billede i stærke farver, men blev i flere omgange videreudviklet og omformet.

Et moderne historiemaleri

Som titlen angiver, kan billedet forstås som et *moderne historiemaleri*, der fortæller om slaget ved Stalingrad i Sovjetunionen under 2. verdenskrig. Slaget, der blev et vendepunkt i krigen, krævede op mod to millioner døde på begge sider af fronten (Sovjetunionen og Tyskland).

Jorns ven og medhjælper ved ejendommen i Albisola, *Umberto Gambetta* (altid af Jorn kaldet **Berto**), havde selv kæmpet i slaget som soldat i Italiens fascistiske hær. Hans øjenvidneberetning om rædslerne fik Jorn til at bruge slaget ved Stalingrad som billedets tema. Berto og hans kone boede til deres død i huset i Albisola.

"I et sådant slag dominerer det menneskelige aspekt: at så mange dør på hver side, så man ikke længere kan tage parti. Det heroiske i alt heltemod bliver overvældende absurd. Her begyndte billedet", fortalte Jorn senere.

Tidlig Jorn-grafik: linoleumstryk fra 1930'erne,
figurative og de første abstrakte

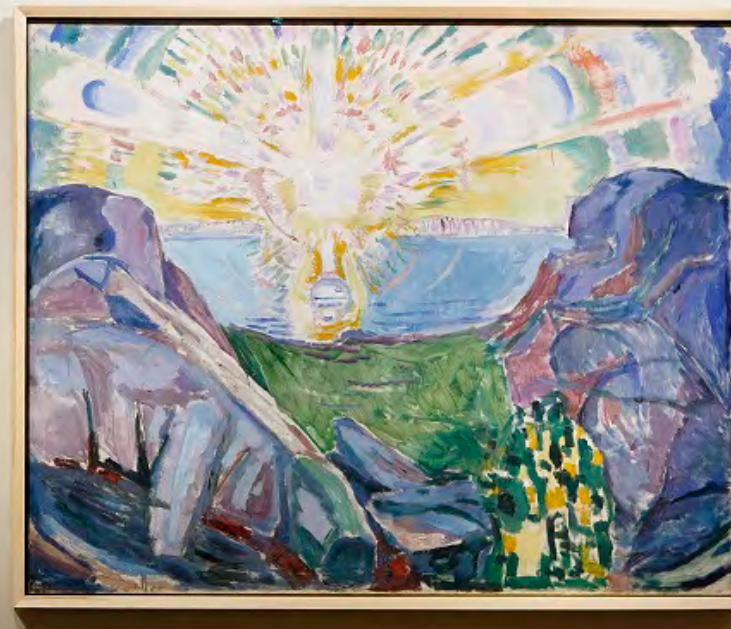

Jorn

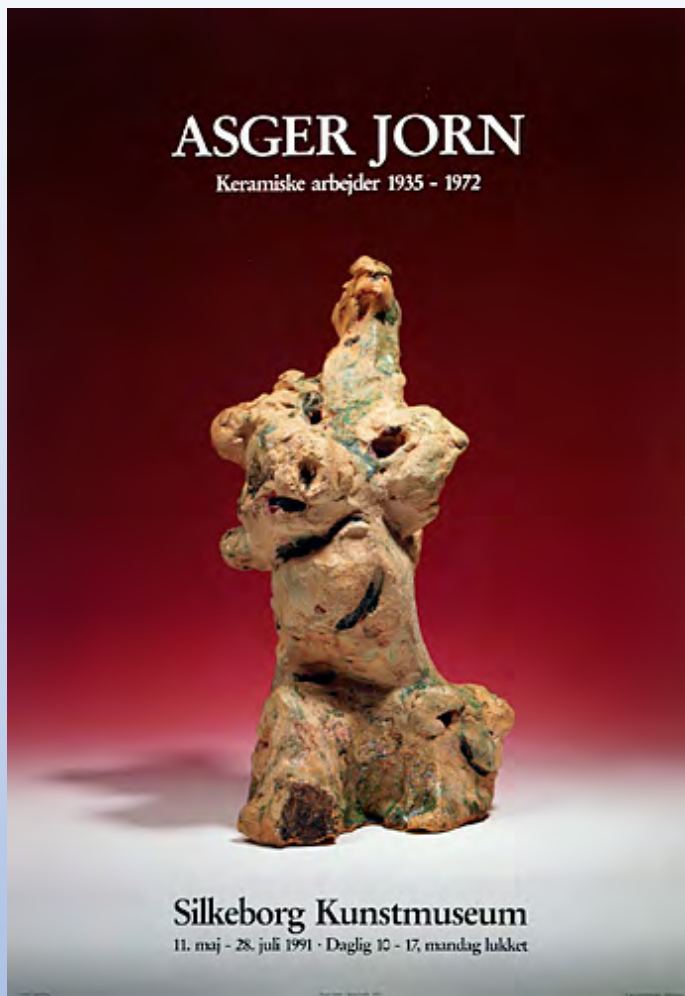

Munch

JORN-modifikationer
(af andres malerier)
- han er tit morsom!

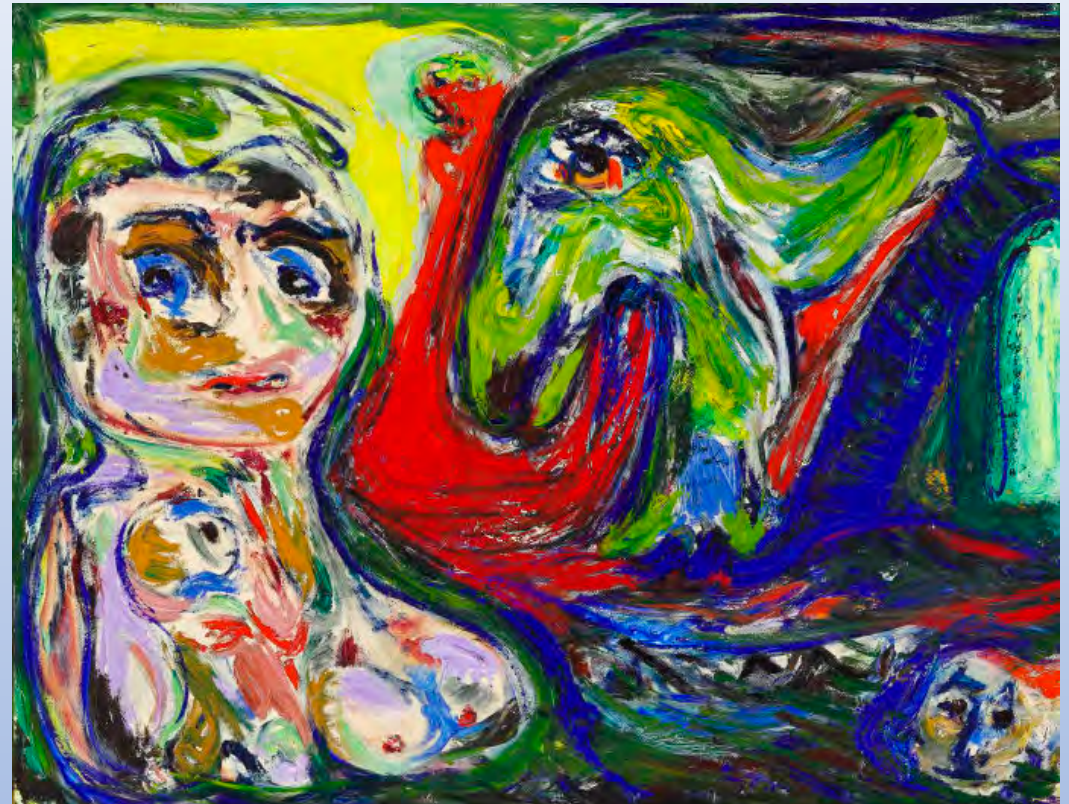
11. KERAMIK – bliver fra at være et område for supplerende indkomst til et *vigtigt kunstnerisk virkefelt* for Jorn

Grædende kvinde af Picasso og to Jorn-billeder af samme motiv

Jorn
c.1960

Århus Statsgymnasium

1961-65: Skandinavisk Institut for Sammenlignende Vandalisme

- Skandinavisk Institut for Sammenlignende Vandalisme opr. 1961 blev kulminationen på Jorns interesse i **folkekulturen, den nordiske tradition og arkæologien**.

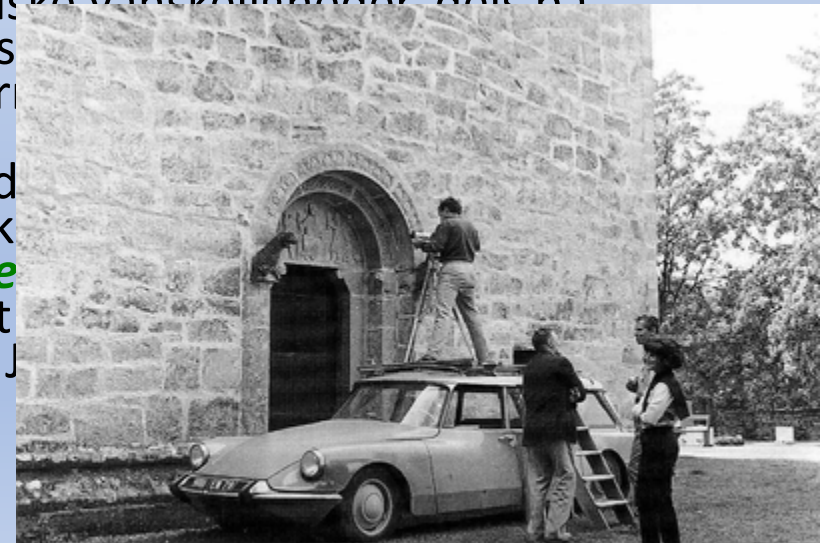
Et alternativ til kunsthistorien

- Instituttet skulle stimulere den kritiske erkendelse i samtiden og fungere som et **alternativ til den akademiske kunsthistorie**.
-

- Gennem udgivelsen af en bogserie på et tidspunkt planlagt til **32 bind om "10.000 års nordisk folkekunst"** skulle instituttet bedrive en visuelt baseret, kunstnerisk forskning.
- Jorn ansatte den franske fotograf **Gerard Franceschi** til projektet. Sammen rejste de rundt i Skandinavien for at **fotografere visuel kunst fra forhistorisk tid og frem**. De nåede at tage over 25.000 fotografier i de 3 ½ år, som instituttet levede.
- Allerede i 1965 lukkede instituttet, dels på grund af økonomiske vanskeligheder, dels på grund af uoverensstemmelse med Franceschi, eksternt.

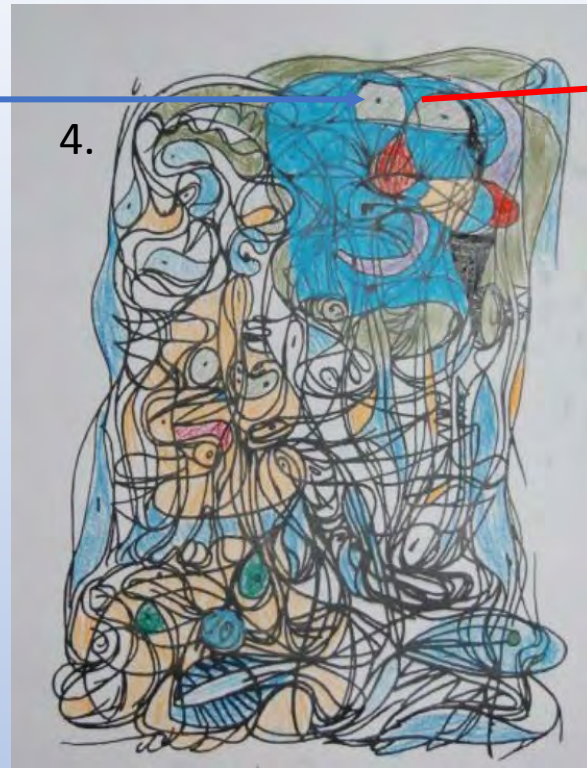
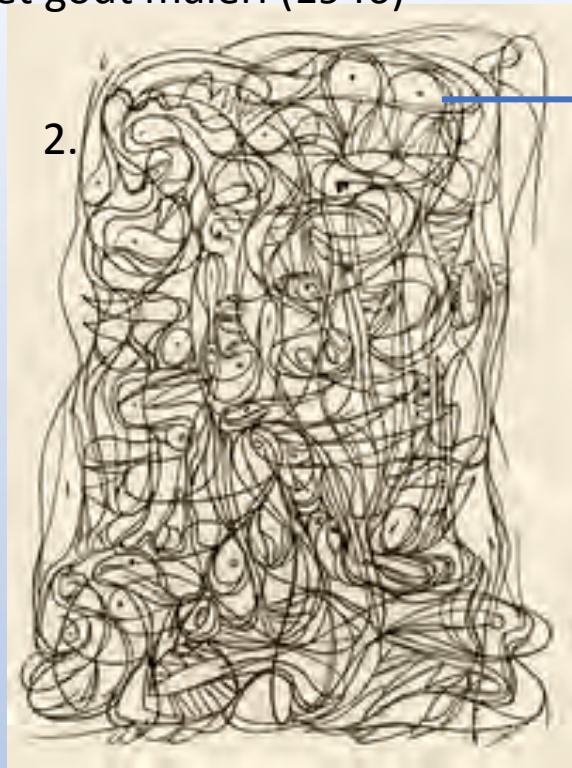
Bogserien blev aldrig udgivet, da Jorn nåede at trykke **stenskulptur under jorden** og eksemplarer samt et andet som udkom efter J

Under fotografering af Hablingbo kirke.
Fra venstre: Ulrik Ross, Jorn, ukendt og Jacqueline de Jong,
Gotland 1964.

"Automattegning" hvor hånden med blyant får lov at løbe frit - bliver til et godt maleri (1946)

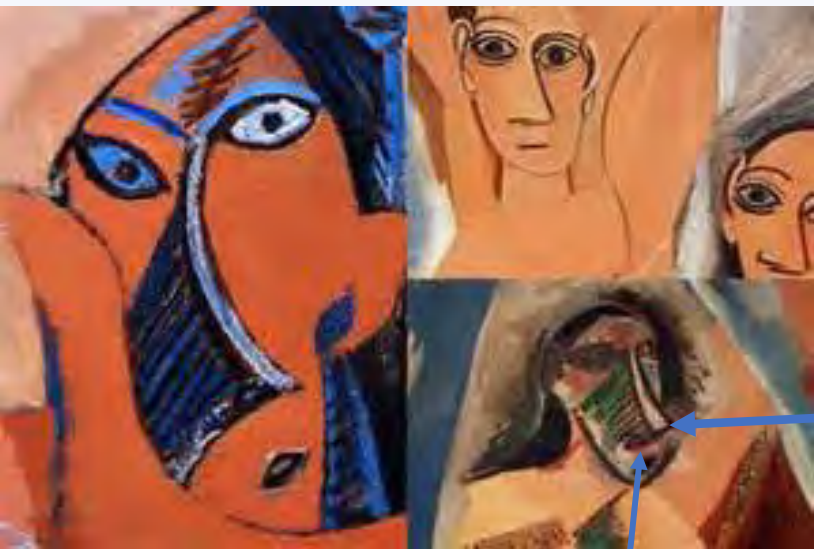

1.

Jorn i atelier i Frankrig (Colombes)
sidst i 1960'erne; malerierne er
i hans sene, farvestærke og dynamiske,
spontant-abstrakte stil

Picasso: Desmoiselles d'Avignon 1907 (detaljer). Pionerbillede for kubismen.

Afrikanske masker

Jorn: Fabelvæsener 1942

4. I 1950'erne bliver Jorn **spontan-abstrakt farvekunstner** og bryder igennem internationalt

Letter to my son. 1956-57. Tate Modern, London. *Et hovedværk.*

Hovedværk af Asger Jorn og Jean Wemaëre: *gobelin på Aarhus Statsgymnasium*

Gådefulde former i en foranderlig urtidsverden. Er det masker eller ansigter, der kaster et blik på dig fra sydvæggen i skolens festsal? Man kan blive i tvivl, når man betragter **Asger Jorns og Pierre Wemaëres gobelin "Den lange rejse"**. Men ét er sikkert: de forunderlige former og det imponerende farvespil på den **14 meter lange og 1,8 meter brede gobelin** er et fascinerende syn.

Gobelines blev færdiggjort i 1960, som et resultat af arbejdet mellem den danske kunstner Asger Jorn og hans franske ven og kollega Pierre Wemaëre. Arbejdet med det imponerende vægtæppe tog sin begyndelse langt tidligere nemlig i 1946, da Jorn og Wemaëre første gang planlagde at lave en gobelin sammen. Værket er et imponerende farvespil og viser kunstnernes særlige sans for nuancer. I det færdige vægtæppe er der blevet brugt ca. 200 forskellige farver. Den gobelin, der hænger på ÅSG i dag, bærer på en interessant historie.

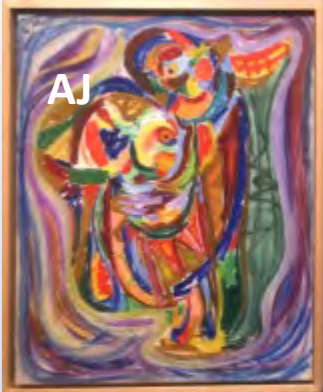
Den oprindelige version

I 38 år har den første udgave af "Den lange Rejse" hængt på skolen. Men uden særlig beskyttelse fra sol- og månelys falmende værkets farver langsomt. I år 2000 blev det derfor besluttet at gobelines skulle genvæves, og den første version skulle bringes til Silkeborg Kunstmuseum for yderligere beskyttelse.

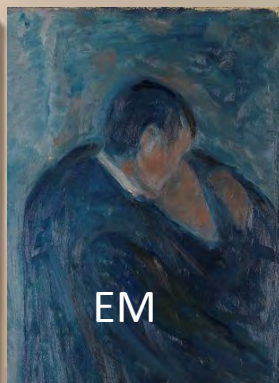
Jorn maler i atelier-huset i Albissola

foto: Bartoli, 1961

AJ

EM

EM

EM

Munch forbliver livet igennem figurativ, men hans udtryk, farver og penselsprog var fra midt i 1940'erne en væsentlig inspiration for Jorn

EM

AJ

AJ

Gerard Franceschi, Asger Jorn og Bente Magnus

EXHIBITION COPY

Fuglen, dyret og mennesket

Bind 2 i nordisk jernalderkunst Borgen

ERIK CINTHIO

ASGER JORN

EXHIBITION COPY

Udgivelser fra
**Skandinavisk Institut for
Sammenlignende Vandalisme**
(som blev oprettet af Jorn)

SKÅNES STENSKULPTUR

UNDER 1100-TALLET

BORGEN

ASGER JORNS STORE RELIEF

Daværende fuldmægtig Viggo Nielsen var som embedsmand i Kulturministeriet den, som sørgede for, at relieffet blev til noget. Senere blev V.N. direktør i Fredningsstyrelsen. Foto her fra c.1995.

I 1958-59 skabte Asger Jorn et 27 meter langt keramisk relief til forhallen på Århus Statsgymnasium. Først efter lange tovtrækkerier havde han indvilget i at tage imod udsmykningsopgaven fra Statens Kunstfond – han brød sig *ikke* om gymnasiets modernistiske, retlinede arkitektur af Johan Richter og Arne Gravers.

Det tredelte relief, der består af 1.200 håndlavede fliser, viste sig at blive et interessant modspil til bygningens stramme linjer. *Det er delvis offentligt tilgængeligt efter aftale med skolen.*

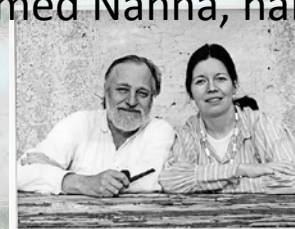
Læsø, Jorns hus

besøg af søn og venner

med Nanna, hans 3.hustru

Udsmykning af Birchs sommerhus –
nu på Arken, Ishøj

Jorn holdt af at spille musik, kunne
violin fra seminariet

1. Livsforløb i hovedtræk

1.1 1914-1932

Asger Oluf Jørgensen (senere Jorn) blev født den 3. marts 1914 i Vejrum i Vestjylland. Hans forældre var pludselig sygdom i 1926, og moderen, Maren Jørgensen, måtte opfostre deres seks børn på en beskedent indkomst, hvor Jorn påbegyndte en femårig **seminarieuddannelse**. Nær Silkeborg boede [syndikalist Christian Christensen](#), som havde indflydelse på Jorns politiske holdning. I perioder var Jorn medlem af [Danmarks Kommunistiske Parti](#), men han bevarede sig igennem.

1932-1945

Efter seminariet var Jorn klar over, at han ønskede at **leve og arbejde som kunstner**, og han tog til Paris i 1932. Impulserne fra Léger og det kunstneriske miljø i Paris blev bestemmende for Jorns senere udvikling. I de første kortere ophold, men han tilbragte vinterhalvåret ved [Kunstakademiet](#) i København.

Kort før krigen blev Jorn sammen med Léger opmærksom på [Franz Kafka](#), og han oversatte som den første Kafka til dansk. Sammen med [Egill Jacobsen](#), [Ejler Bille](#), [Carl-Henning Pedersen](#) og arkæologen [P.V. Glob](#) m.fl. planlagde de et tidsskrift med navnet [Helhesten](#).

1946-1952

I efteråret 1946 kunne han, nu under navnet **Jorn**, vende tilbage til Paris, hvor han lærte mange kunstnere at kende. Hans første [separatudstilling](#) i Paris.

Sommeren 1948 tog Jorn ophold på den lille ø [Hjarnø](#) i Horsens Fjord. Sammen med bl.a. Bille og [R. Dahlmann Olsen](#), der havde været redaktør på Helhesten, affattede han en **programerklæring om samarbejde med andre kunstnere i Europa**. Erklæringen blev underskrevet af de danske kunstnere Egill Jacobsen, Ejler Bille, Asger Jorn, R. Dahlmann Olsen, [Erik Thommesen](#), Carl-Henning Pedersen og [Elias Aabæk](#).

Om efteråret vendte Jorn tilbage til Paris, hvor han deltog i en kunstnerkonference. Han sluttede sig sammen med [Christian Dotremont](#). Sammen fik de bl.a. hollænderne [Karel Appel](#), [Constant Nieuwenhuis](#) og [Corneille](#) med i et samarbejde. Dette initiativ fik navnet **COBRA: COpenhague, BRuxelles og Amsterd** (1948-51). Trods kort levetid fik sammenslutningen stor betydning.

I april 1951 brød Jorn fysisk sammen med **alvorlig tuberkulose** og underernæring. Med hjælp fra sine venner vendte han tilbage til Silkeborg Tuberkulosesanatorium. De første måneder på sanatoriet var kritiske, men efter noget tid fik han lov til at male igen. Opholdet blev på 1½ år.

1.2 1953-1963

Silkeborg Museum havde en fremsynet bestyrelse, der betalte **pottemager Knud Jensen i Sorring** 2000 kr. for at arbejde for Jorn i nogle uger, mod til gengæld at kunne vælge 30 af de bedste keramiske værker til museet. De skulle blive grundstammen i en moderne kunstsamling, skabt af Jorn i Silkeborg (ca. 5.500 værker). I september 1953 forlod han Danmark med sin hustru og deres fire børn. Han tog til Schweiz på et længere rekreationsophold.

Jorn og familien drog videre og slog sig ned i keramikbyen [Albissola](#) nær **Genova**. I begyndelsen boede de i et telt på stranden, senere lånte de kunstneren [Lucio Fontanas](#) sommeratelier. I en af byens keramiske fabrikker arbejdede Jorn med mange kunstnere fra forskellige lande.

I begyndelsen af 1955 tog Jorn til Paris, hvor han købte et loft, som kunne indrettes til beboelse for ham selv og hans familie. Købet blev finansieret ved en udstilling på [Galerie Birch](#) i København. Fremover tilbragte Jorn sommermånederne i Albissola, hvor han senere købte hus, og vintrene i Paris.

I 1956 begyndte han på sit største maleri: [Stalingrad](#), *stedet som ikke er eller: Modets gale latter*. Han arbejdede på det helt frem til 1972.

I 1958 begyndte Jorn at udstille 1958 på et nyåbnet tysk [Galleri van de Loo](#) i München, der fik stor betydning for ham.

I sommeren 1959 arbejdede han i Albissola på et **3 m højt og 30 m langt relief i keramik til Århus Statsgymnasium, bestilt af [Statens Kunstfond](#)**. Samtidig begyndtes til gymnasiet udførelsen af et **14 m langt vægtæppe "Den lange rejse"** i Paris under ledelse af Pierre Wemaëre og ham selv. I 1959 fandt den første store udstilling sted på **Silkeborg Museum** af en række gaver fra Jorn i form af værker udført af internationale kunstnere. I Paris udstillede han i maj 1958 en række malerier, som han havde fundet på loppemarkeder og overmalet. De fik fællestitlen [modifikationer](#).

Jorn tog en gammel plan op om en storstilet præsentation af oldnordisk kunst i bogform. Resultatet blev et arkiv indeholdende over 25.000 foto-optagelser udført af den franske fotograf [Gerard Franceschi](#). Det var Jorns tanke, at arkivet skulle udvikle sig til et center for studier i oldnordisk kunst: **Skandinavisk Institut for Sammenlignende Vandalisme (SISV)**.

1.3 1964-1973

I 1964 deltog han i en række internationale kunstudstillinger, og hans første [retrospektiv](#) var i [Amsterdam](#) og på [Louisiana](#).

Jorn afslog at modtage [Guggenheimprisen](#). I 1965 måtte han opgive SISV-projektet udvalgte emner. Den engelske universitetslektor og kunstsamler [Guy Atkins](#), som Jorn begyndte at samle materiale til en komplet fortegnelse over Jorns malerier. Hen over nytår 1966-67 udførte Jorn en række store [litografier](#) i Schweiz.

Form: TÉLÉGRAMME
N° 698
Taxe principale...
Taxes accessoires...
Total...
NATURE du télégramme...
ORIGINE...
NOMBRE de mots...
DATE... 15/4/64
HEURE de dépôt...
MENTIONS DE SERVICE...
CADRE A REMPLIR TRÈS LISIBLEMENT PAR L'EXPÉDITEUR
NOTA: — Adresse très complètes (rue, boulevard... et numéro... de l'habitation).
Si le destinataire a le téléphone, vous pouvez accélérer la remise de ce télégramme: portez, avant l'adresse, la mention suivante: TÉLÉPHONE.
Mr. GUGGENHEIM, GUGGENHEIM FOUNDATION N.Y. Basford
GO TO HELL WITH YOUR MONEY. REFUSE PRICE. NEVER ASKED FOR IT. AGAINST ALL DECENCY MIX ARTIST AGAINST HIS WILL IN YOUR PUBLICITY. I WANT PUBLIC CONFIRMATION NOT TO HAVE PARTICIPATED IN YOUR GAME JORN
Nom et adresse de l'expéditeur: (Ces indications ne sont taxées et transmises que sur la demande expresse de l'expéditeur)

Jorn deltog i en kulturkonference i Havana i Cuba, og i den forbindelse blev billedet Stalingrad udstillet. Jorn deltog i diskussionerne **malede Jorn på væggene i en nationaliseret bank**. Ungdomsoprøret i Danmark var også en interesse, men på afstand.

Han udstillede regelmæssigt på gallerier i München, København, London, New York og Milano. I 1967 udstillede han i Paris atten malerier, som markerede et højdepunkt i hans livsværk. De sene værker udtrykker en mørk pessimisme. De blev til i [Colombes](#) i udkanten af Paris, hvor Jorn havde købt et lille hus og, for første gang i sit liv, et atelier. Han købte også hus på **Læsø** og levede nu sammen med [Nanna Enzensberger](#). I 1971 fødte Nanna sønnen (Jorn).

I sommeren 1972 arbejdede Jorn i Albissola på en række lerskulpturer, der blev støbt i bronze. I 1972 udstillede han i København, hvor han forberedte et **tobindsværk om Theoderik, Goternes konge, og Didrik**, dennes modstykker i den danske folkeeventyr. I januar 1973 blev han indlagt på Århus Kommunehospital. I begyndelsen af april, efter at have været i hospital i tre uger, døde Nanna Enzensberger, tog han til Albissola, hvor han bekræftede, at han ville **overdrage sit hus til Nanna** for, at hans ven Umberto Gambetta og dennes hustru kunne bebo huset, så længe de levede. Han døde den 1. maj 1973. Han er begravet på [Grötlingbo](#) kirkegård på Gotland.

